Total No. of Printed Pages—8

HS/XII/A. Sc. Com/N/21

2021

NEPALI

(Modern Indian Language)

Full Marks : 100

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

General Instructions :

(i) Write all the answers in the Answer Script.

(ii) Attempt Part—A (Objective Questions) serially.

(iii) Attempt all parts of a question together at one place.

(PART : A—OBJECTIVE)

(*Marks* : 50)

SECTION—I

(*Marks* : 20)

1. तल दिइएका प्रश्नहरूका वैकल्पिक उत्तरमध्ये सही विकल्प छानेर लेख: 1×10=10

(क) 'मुकुन्द-इन्दिरा' के हो?

(i) कथा हो

(ii) निबन्ध हो

(iii) गीत हो

(iv) नाटक हो

(ख) 'मुना–मदन' खण्डकाव्य कुन छन्दमा रचिएको छ?

(i) सवाई

(ii) झ्याउरे

(iii) मालिनी

(iv) अनुष्टुप्

(ग) ''मेरा घरमा एकछिन् नबस् जहाँ जान्छेस् जा।'' यो वाक्य कसले भनेको हो?

(i) चतुरेले

(ii) कृष्णरायले

(iii) जुठेले

(iv) चामेले

(घ) 'लोग्ने' कथाकी नायिका साहिंली कति वर्षकी थिई?

(i) १७ वर्ष

(ii) १८ वर्ष

(iii) १९ वर्ष

(iv) २० वर्ष

(ङ) सन् १८२८को नेपाल राज्यभित्र कति थरीका बोली बोलिन्थे?

(i) १५ थरी

(ii) १६ थरी

(iii) १३ थरी

(iv) १२ थरी

(च) पृथ्वीनारायण शाहले काठमाडौं आदि तीन शहर जित्न आउँदा भादगाउँमा कुन भाषामा राजकाज चल्थ्यो ?

(i) खस भाषा

(ii) नेवारी भाषा

(iii) गोरखाली भाषा

(iv) मैथिली भाषा

(छ) कसको ठूलो जहान देखेर आधुनिक शिक्षकले नाक कुच्याउँछ ?

(i) विद्यार्थीको

(ii) छिमेकीको

(iii) गुरुको

(iv) शिक्षकको

(ज) रूपनारायण श्रेष्ठलाई कुन रोगको डरले मुकुण्डो भिरेको छ ?

(i) निमोनिया रोगले

(ii) ज्वरो रोगले

(iii) कोभिड रोगले

(iv) क्षयरोगले

(झ) मदन ह्लासा जाने कुरा सुनेर मुनाको कति पटक मुटु धड्कन्छ ?

(i) पचासबाजि

(ii) साठीबाजि

(iii) चालीसबाजि

(iv) सत्तरीबाजि

(ञ) मदनकी आमाका केके बनाउने इच्छा थिए?

(i) गर गहना

(ii) पाटी र धारा

(iii) बाटो र पाटी

(iv) घर र गोठ

2. कोष्ठभित्र दिइएका सही शब्द छानेर रित्तो ठाउँ भर : 1×5=5

(क) भोटको बाटो ढुङ्गा र _____, नाङ्गा र उजार। (बाटो/माटो)

(ख) त _____ केही हुँदैन तागत भएसम्म। (मोटाएर/दुब्लाएर)

(ग) उसले त्यही रोजिदिएकीले _____ चुप लाग्यो। (चामे/चतुरे)

(घ) _____ डाँडामा बस्न लागेका थिए। (जून/घाम)

(ङ) तिनताक _____ पनि नेपाल राज्यभित्र थियो। (गढवाल/कुमाउँ)

3. तलका वाक्यमा भनिएका कुरा सत्य भए 'हो' र सत्य नभए 'होइन' लेख (कुनै **पाँच**) : 1×5=5

(क) मुकुन्द घुमफिर गर्न कलकत्ता जान्छ।

(ख) धन कमाउन मदन भोट जान्छ।

(ग) गौंथली र चामेबीच खूब माया-प्रीति थियो।

(घ) पश्चिम काली नदीदेखि पूर्वमा मेची नदीसम्मका आदिवासीहरू तुरानियन हुन्।

(ङ) आधुनिक शिक्षक जिद्दीवाल र मुश्किलको मान्छे छ।

(च) 'मुकुन्द-इन्दिरा' नाटकमा जम्मा चार अङ्क छन्।

SECTION—II

(*Marks* : 30)

4. तलका कुनै **पाँच** प्रश्नहरूका *5/6* वाक्यमा उत्तर लेख : 3×5=15

(क) खसहरू को थिए? उनीहरूको उल्लेख कहाँ-कहाँ भएको छ?

(ख) आधुनिक शिक्षकलाई केले फुर्सत लिन दिँदैन?

(ग) चामेले जोगी भएर हिंड्ने कुरा किन सोंच्छ?

(घ) चतुरेलाई उसकी आमाले 'अङ्ग्रेजी पढेर बिग्रिस्' भन्दा के भनेर उत्तर दिन्छ?

(ङ) नैनी को हो र उसले गाउँमा के काम गर्छे?

(च) मुना को हुन् र उनी कसरी मर्छिन्?

(छ) भवदेवले रूपनारायणको परिवारलाई कसरी सहयोग गर्छन्?

(ज) मुकुन्द कलकत्ताबाट किन घर फर्कन मान्दैन?

5. (क) तलका स्त्रीलिङ्गी शब्दलाई पुलिङ्ग बनाऊ : 3

देवी; स्वास्नी; दिदी; माइजू; सदस्या; भैंसी।

(ख) तलका शब्दबाट धातु र प्रत्यय छुट्टाऊ (कुनै **तीन**) : 3

सुताऊ; पकाउँछन्; लिन्छौं ; देख्छन्; पढ्छेस्।

(ग) तलका शब्दबाट उपसर्ग छुट्टाऊ (कुनै **तीन**) : 3

अनुकरण; सुविचार; प्रतिकूल; बेनाम; विराम।

(घ) तलका शब्दका विपरीत शब्द बनाऊ (कुनै **तीन**) : 3

उकालो; बोक्रे; मलिलो; प्राचीन; पाताल।

(ङ) तलका उखानका अर्थ लेख : 3

(i) घोडा चढ्ने लड्छ

(ii) आफ्नो हात जगन्नाथ

(iii) कालो जान्छ, गोरो आउँछ

(PART : B—DESCRIPTIVE)

(*Marks* : 50)

6. सप्रसङ्ग व्याख्या गर : 5+5=10

(क) तपाईंलाई केही भयो भने यी जहानहरूको के दशा होला—मनले गन्नुहोस्! अर्कालाई बचाउन आफू बाँच्नुपर्छ, तसर्थ उनको दुःखमा मनले भाग लिनुहोस्।

अथवा

फुलेको केश, गलेको जीउ, आमाको मायाले,
बाँधेन हरे ! हजुरको पाउ ! मायाको छायाले।

(ख) आफ्नी स्वास्नी कीलामा बाँधेको वस्तुलाई कुट्ने के कुट्ने? साँझ पर्‌यो कि एउटा न एउटा बिठ्याइँ गरेर गाउँमा खल्ल र बल्ल पार्छ।

अथवा

गए ती दिन जब मामुली व्याख्याले पनि छात्रहरू सन्तोष मान्थे बडै असन्तोकी छन् आजका तिनीहरू थोरैले चित्त बुझ्दैन।

7. साहिंली को हो? साहिंली र चतुरेबीच भएका कुराकानीहरूलाई आफ्नै भाषामा लेख। 5

अथवा

चामे को हो? ससुरालीमा चामेले केके सोंच्यो? बुझाएर लेख।

8. खस भाषा मातृभाषा हुनसकेको विषयलाई स्पष्ट पार। 5

अथवा

आधुनिक शिक्षकमा भएका विशेषताहरू लेख।

9. इन्दिराको चरित्र चित्रण गर । 5

अथवा

रूपनारायण श्रेष्ठ र भवदेवबीच भएका कुराकानीलाई आफ्नै भाषामा लेख।

10. मुनाको चरित्र चित्रण गर। 5

अथवा

मदनलाई भोट जान परेको कारण स्पष्ट पार।

11. कोरोनाबाट कसरी बच्न सकिन्छ भन्ने विषय खुलाउँदै साथीलाई एउटा पत्र लेख। 5

12. तल दिइएको कुनै **एउटा** विषय छानेर निबन्ध लेख : 10

(क) स्वास्थ्य नै धन हो

(ख) मोबाइल फोन

(ग) नमरेसम्म स्वर्ग देखिन्न

(घ) लक्डाउन र तिम्रो अनुभव

(ङ) मास्क लगाऊँ रोगबाट बचौं

13. तलको अनुच्छेदको शीर्षक दिँदै सारांश लेख : 5

मानिसलाई पाइने कुराको भन्दा नपाइने कुराको चाह धेरै हुन्छ। काकाकुल जस्तो तिर्खाएर चारैतिर भौंतारिन्छ। अरूलाईभन्दा अन्न नहुने नहुने दरीद्रलाई बढी भोक लाग्छ। त्यसैलाई स्वादे जिब्रो अल्छे तिघ्रो भनिन्छ। त्यस्तै अरूलाईभन्दा गौरीलाई राम्रो लाउँ, मीठो खाउँ भन्ने इच्छा धेरै थियो। राम्रो लोग्नेको कल्पना गरेर झ्यालमा सिंगारिएर बस्थी। अभागिनी ललाटलाई सिंगारेर छोप्ने कोशिश गर्थी। उसको अभागी खप्परमा कुन्नि के लेखिएको थियो। कहिलेकाहीं पक्ष्यौरीले मुख छोपेर रुन्थी। कहिलेकाहीं पगलीजस्तै एक्लै-एक्लै हाँस्थी। टाढा कतै पाकेको सुगन्ध घरको छप्पर हुँदै भित्रपस्दा आनन्दको अनुभव गर्थी।

★★★

Total No. of Printed Pages—8

HS/XII/A/n/21

2021

NEPALI (ELECTIVE)

Full Marks : 100

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

General Instructions :

(i) Write all the answers in the Answer Script.

(ii) Attempt Part—A (Objective Questions) serially.

(iii) Attempt all parts of a question together at one place.

(PART : A—OBJECTIVE)

(*Marks* : 50)

SECTION—I

(*Marks* : 20)

1. तल दिइएका प्रश्नहरूका वैकल्पिक उत्तरमध्ये सही उत्तर छानेर लेख (कुनै **दश**): 1×10=10

(क) 'मसान' नाटक कस्तो नाटक हो ?

(i) सामाजिक

(ii) ऐतिहासिक

(iii) पौराणिक

(iv) काल्पनिक

(ख) 'मसान' नाटकमा कहाँको दृश्य छ?

(i) पोखरा

(ii) काठमाडौँ

(iii) आसाम

(iv) शिलाङ

(ग) 'मसान' नाटक कति दृश्यमा बाँडिएको छ?

(i) आठ

(ii) नौ

(iii) दश

(iv) एघार

(घ) ''मेरो त्यो उहिलेको बुद्धिको डोरेटोमा यो दुनियाँ हिंडेको भए सबको घर मसान बनिसक्थ्यो।'' यसो भन्ने व्यक्ति को हो?

(i) युवती

(ii) कृष्ण

(iii) वाग्मती

(iv) दुलही

(ङ) भोटु को हो?

(i) नोकर

(ii) विद्यार्थी

(iii) पोष्यपुत्र

(iv) छिमेकी

(च) 'मसान' नाटकमा 'मसान'–को अर्थ के हो ?

(i) दुःख–पीडा

(ii) बिछोड–वेदना

(iii) हाँसो–खुशी

(iv) प्रेम–मिलन

(छ) ''माया गर्नुको पनि एउटा भाँति हुन्छ।'' यो वाक्यको वक्ता को हो ?

(i) मिसीनी

(ii) दुलही

(iii) युवती

(iv) वाग्मती

(ज) 'बसाइँ' उपन्यासका उपन्यासकार को हुन् ?

(i) गोपालप्रसाद रिमाल

(ii) लीलबहादुर क्षत्री

(iii) लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

(iv) बालकृष्ण सम

(झ) बैदार बूढाले प्रयोग गर्ने थेगो हो—

(i) तपाईंको

(ii) हरिरामको

(iii) चाइनेजो

(iv) क्यानाम

(ञ) धनबहादुर जवान कति वर्षको थियो?

(i) 23 वर्षको

(ii) 24 वर्षको

(iii) 25 वर्षको

(iv) 26 वर्षको

(ट) झुमा के गीत गाउन सिपाल्नी थिई?

(i) सङ्गिनी

(ii) झ्याउरे

(iii) दोहरी

(iv) भजन

(ठ) ''कल्ले जान दिने मलाई मुगलान? म मोरीको त्यति ठूलो भाग्य काँ छ र।'' माथिको वाक्य कसले भनेको हो?

(i) मैना

(ii) ठूली

(iii) धर्तिनी

(iv) झुमावती

(ड) झुमा र रिकुटे–को पहिलो भेट कहाँ भएको थियो?

(i) हाटमा

(ii) लिम्बू गाउँमा

(iii) बाटोमा

(iv) छहरे धारोमा

(ढ) दुइ सातामा एकपल्ट लाग्ने हाट कुन बारमा लाग्ने गर्थ्यो?

(i) आइतवार

(ii) सोमवार

(iii) मङ्गलवार

(iv) बुधवार

(ण) दोस्रो भेटमा रिकुटेले झुमालाई के उपहार दियो?

(i) मजेत्रो

(ii) गुन्यू

(iii) खास्टो

(iv) डोरी

2. कोष्ठभित्र दिइएका सही शब्द छानेर तलका वाक्य पूरा गर (कुनै **पाँच**): 1×5=5

(क) धने टिलपिल आँखा लिएर _____ छेवैमा उभिएको थियो।
(पाडोको/पाडीको)

(ख) उसको नीरस _____ केही नवीनताले छोएजस्तो लागेको छ उसलाई।
(जीवनमा/घरमा)

(ग) मैनालाई नानीले _____ त्यसैले उ घर्यौली काममा अघि सर्दिन।
(सताउँछ/पिरोल्छ)

(घ) पाइन्छ, पानीको के _____ छ र यत्रो धारा छ। (खाँचो/कमी)

(ङ) तर कुन ठूलो _____ खाउँला भनेर आफ्नै हातले सौता हालेकी हुन् यिनले।
(भाग/औसा)

(च) म मात्रै खोक्रो बाँसुरी जस्तै _____ भएर उसैको सासले।
(बजिरहेछु/गाइरहेछु)

(छ) तिमीलाई मैले _____ समेत पनि उठाउन लगाएको छैन।
(सिन्को/कुचो)

3. सत्य भनाइमा 'हो' र असत्य भनाइमा 'होइन' लेख (कुनै **पाँच**) : 1×5=5

(क) कृष्णले युवती (हेलेन) र दुलही दुवैजनालाई सक्दो माया गर्थ्यो।

(ख) नाटकको अन्त्यमा युवती (हेलेन)-ले कृष्णलाई आफ्नो जीवन बिगारि— दिएको आरोप लगाउँदै घर छाडेर जान्छे।

(ग) घरलाई मसान बनाउने व्यक्ति दुलही हो।

(घ) मोटे कार्की गाउँमा सबैसँग मिल्नसक्ने किसिमको मान्छे थियो।

(ङ) झुमाले दशैंको बजारमा गएर पाँच रुपियाँमा एउटा साधारण गुन्यू किनी।

(च) धनेको पूरा नाम धनबहादुर बस्नेत हो।

(छ) झुमाको उद्धार गर्ने व्यक्ति रिकुटे हो।

SECTION—II

(*Marks* : 30)

4. तलका कुनै **पाँच** प्रश्नहरूका *4/5* वाक्यमा उत्तर लेख : 3×5=15

(क) धनेले बैदारकहाँबाट भैंसी किनेर केके गर्ने सपना देखेको थियो?

(ख) नन्दे ढकालको छोरो कान्छो कस्तो स्वभावको मान्छे थियो?

(ग) बैदार बूढा को हुन्? उनको स्वभाव कस्तो थियो?

(घ) रागेभीर के हो? झुमा किन त्यहाँ गएकी हुन्छे?

(ङ) 'मसान' नाटकमा दुलहीको के कारण मृत्यु भयो?

(च) युवतीले कसरी आफूमाथि भएको धोकाको चाल पाउँछे?

5. (क) रस केलाई भनिन्छ? कति प्रकारका छन्? ती केके हुन्? 5

(ख) अलङ्कार के हो? कति प्रकारका छन्? शब्दालङ्कारको परिभाषासहित उदाहरण देऊ। 5

(ग) छन्द भनेको के हो? कति प्रकारका छन्? ती केके हुन्? कुनै एक छन्दको उदाहरण देऊ। 5

(PART : B—DESCRIPTIVE)

(*Marks* : 50)

6. सप्रसङ्ग व्याख्या गर (कुनै **दुइ**): 5×2=10

(क) ''त्यो त्यस्तो खालको रिकुटे होइन, देवता जस्तो छ मान्छे भए पनि नपत्याए भोलि बात-चित गरेर बुझ्नु नि।''

(ख) ''दैवलीला पनि कस्तो बुझिनसक्नु, धनकङ्गाल भए पनि राजा महाराजाले नपाउने स्वास्नी मलाई भगवानले दिएका छन्।''

(ग) ''तिमीले उसलाई आफ्नो छोरो नसम्झे पनि उसले त संसारमा अरू सबैलाई जन्मदिने आमालाई समेत बिर्सेर तिमीलाई साख्वै आफ्नी आमा सम्झिसक्यो।''

(घ) ''मैले ल्याएको यो तेल तिमीलाई फाप्छ कि फाप्दैन म भन्न सक्तिनँ। तर यो तेलको बास्ना तिम्रो दुलाहाबाजेलाई खूब मन पर्छ।''

7. 'मसान' नाटककी प्रमुख पात्रा युवती (हेलेन)-को चरित्र चित्रण गर। 8

अथवा

'मसान' नाटकको कथावस्तु सङ्क्षेपमा लेख।

8. 'बसाइँ' उपन्यासकी पात्रा झुमावतीको चरित्र चित्रण गर। 8

अथवा

धने बस्नेत अन्तिम दिनमा घरबाट निस्कँदा कस्तो वातावरणको सृष्टि भयो? वर्णन गर।

9. महामारी 'कोरोना' (COVID–19) रोगबाट आफूलाई कसरी जोगाएर राख्न सकिन्छ, यस विषयलाई लिएर छात्रावासमा बस्ने तिम्रो भाइलाई एउटा पत्र लेख। 5

10. तलको कुनै **एउटा** विषयमाथि निबन्ध लेख : 10

(क) योगद्वारा स्वास्थ्य लाभ

(ख) परिश्रमको महत्त्व

(ग) समयको सदुपयोग

(घ) स्वास्थ्य नै धन हो

(ङ) बेकारी समस्या

11. शीर्षकसहित यस अनुच्छेदको सारांश लेख : 9

मेरी आमाले मलाई धेरै माया गर्नुहुन्छ, उहाँले मेरो हेरविचार राम्ररी गर्नुहुन्छ। उहाँले मलाई मनलागेका मीठामीठा खानेकुरा पकाएर खुवाउनु हुन्छ। मेरी आमाले मैले मागेका सबै कुरा दिनुहुन्छ। मलाई मन परेका खाने सामग्री घरमा बनाउनुहुन्छ। कहिलेकाहीं त बजारबाट मिठाई, लुगा किनेर ल्याइदिनुहुन्छ। मेरी आमाले मलाई मीठो स्वरले बोलाउनुहुन्छ। आमाको मधुर स्वर सुनी मन्त्रमुग्ध हुन्छु। आमाको स्वरबाट म धेरै खुसी पनि हुन्छु। संसारमा सबै कुरा, पैसा भए, सबै आफ्नो बनाउन पाइन्छ तर जन्मदाता आमा र बाबु किन्न पाइन्न। अरूले दिएको लाखै रूपैयाँ होस्, तर आफ्नी आमाको काखसित तुलना हुन सक्दैन। नेपाली उखानमा भनिन्छ— ''अरूको लाख आमाको काख'' यो भनाइलाई अत्यन्त उपयोगी र महत्त्वपूर्ण पनि मानिन्छ। वास्तवमा आमा भन्ने शब्द नै महान् छ। आमा शब्दलाई जति वर्णन गरेपनि थोरै नै हुन्छ। आमाको ममता र महानता अवर्णनीय छ।

★ ★ ★